

lertid kun Sordegodsset, der i Sordebogen er ansat til Hartkorn, hvad derimod ikke gjælder om Patronatsrettighederne og ei heller om Fiskerirettighederne, ligesom ingen af de tvende sidstnævnte Rettigheder overhovedet ere ansatte til nogen Pengeværdi. Særlig har Sordebogen med Hensyn til Laregaarden følgende Bemærkning:

„Laregaarden til Taarup som hans No. Ma. Herr Rentemesier Naadigst hafuer Skjødet deroffer Er gjort Et offuerflag paa 3 Aars Indtegt og wdgift fra 1654 til 1657 og Effter deen befindelse Da land forne fischerie til Ingen betaling Anregnis Effter som wdgiften sig høyere och mehre End som Indtegen belbber“.

§ Følge Sordebogen udgjør det ved Skjødet af 25de Sept. 1661 til Mogens Frijs overtagne Sordegods's Hartkorn 858 Tdr. $1\frac{1}{2}$ Sk. $2\frac{13}{20}$ Alb.; men over Halvdelen af dette Sordegods nemlig 462 Tdr. 2 Fdkr. $2\frac{15}{15}$ Alb. gjenfindes ikke i Skjødet af 11te November 1684 (Bilag 8) til Grev Conrad Reventlow, hvormod sidstnævnte Skjøde paa den anden Side omfatter en betydelig Del Sordegods, som ikke findes i førstnævnte Skjøde. Det er let ved en Sammenligning af begge de nævnte Skjøder at finde, hvilket Sordegods og hvilke Patronatsrettigheder og Kirker der er fælles for dem begge, og hvilke der ere særlige for hvert enkelt af dem. At udføre denne Sammenligning videre, vilde her føre for langt. Derimod skal her kortelig berøres, at det viser sig, at de tvende under Sagen fremlagte Extrakter af Skjødet af 25. Sept. 1661, nemlig saavel den af Grev C. G. Frijs den 8. Martz 1737 bekræftede (Bilag 9) som den hermed stemmende, som Hr. Ostenfeld nyelig havde ladet notarialiter bekræfte i Randers, begge ere urigtige, for saa vidt de i deres Dverstrifter betegne bl. A. Herregaarden Løistrup som medindbefattet i Skjødet af 25. Sept. 1661, hvilket ikke er Tilfældet, saaledes som den fuldstændige Afskrift af dette Skjøde (Bilag 23) nu viser.

Særdeles Interesse har det imidlertid, at ligesom Skjødet af 11. Novbr. 1684 (Bilag 8) paa Frijsenvold Hovedgaard m. m., kun ganste i Almindelighed mellem andre Herligheder og Rettigheder nævner Fiskeri og Fiskevand uden særligt at fremhæve Laregaarden, saaledes betragtede Greverne af Frijsenborg, der, som forncævnt, havde beholdt det Meste af det Gods, som de havde erhvervet ved Skjødet af 25. Sept. 1661, sig ogsaa fremdeles som værende i Besiddelse af de dem ved dette Skjøde meddelte særlige Fiskerirettigheder. Heri have Domstolene gjentagende Gange givet Besidderne af Frijsenborg Ret lige ind i vor Tid.

Saaledes ser man, at dette skete ved en Landsthingsdom af 13de Juni 1688 (Bilag 15 Nr. 30). Grev Frijs havde ved Østergaard spændt en Laregaard tværs over Gudenaen, hvorved han havde lagt den overfor beliggende Ulstrup Laregaard øde (jfr. Bilag 15 strax efter Nr. 30). Herover anlagde Besidderen af Ulstrup Sag imod Grev Frijs, men denne paaberaabte sig, at Skjødet af 25de Septbr. 1661 berettigede ham til at oprette saa mange Laregaarde paa Gudenaen for sin egen Grund, som han lystede, og heri gav Landsthingsdommen af 13de Juni 1688 ham Medhold. Samme Dag lod Grev Frijs Skjødet læse ved Landstinget saa vidt Fiskeriet i Gudenaen angaar (Bilag 23, Paategningerne paa samme i mellemste Kolonne).

Den yngste Paategning, som otmeldte Skjøde af 25de Sept. 1661 (Bilag 23) har, ses at angaa Fremlæggelse i Frijsenborg Birkethingsret den 6te August 1833. Og saa denne Sag angik Ketten til at spærre Gudenaen med Østergaard Laregaard; men atter her paaberaabte Besidderen af Frijsenborg sig Skjødet af 25de Sept. 1661, og saavel Birkethingsdommen som Højesterets Dom af 21de Mai 1834 (Schlegels Samling af Højesteretsdomme, Bind 2, Pag. 13 osv.) gav ham Medhold.

Samme Skjæbne, som den havde beredet Ulstrup Laregaard, maatte imidlertid Østergaard Laregaard selv senere lide, da den nedenfor liggende Frijsenvold Laregaard blev ordentlig istandfat. Denne standsede nu alle Fiske fra at komme længere, og Regjeringens afdøde Fiskerikonfulent Smith meddeler i sin isølge Indenrigsministeriets Foranstaltning trykte Indberetning af 1859 Pag. 33, at Østergaard Laregaard da især vedligeholdtes for at have Afgift af Bræmmene for at lade disse passere igjennem. Samme Aar har isølge Kommissionsbetænkningen af 25de Sept. 1884 Staten kjøbt denne Laregaard af Hensyn til Bramfarten, og hermed er den gaaet ud af Verden.

Der er et Spørgsmaal, som jeg i denne Sammenhæng kun skal berøre, men ikke forsøge at afgjøre. Det er dette, om Besidderen af Frijsenborg har i sin Magt, dersom han har eller erhverver Grund paa begge Sider af Gudenaen nedenfor Frijsenvold Laregaard, da at gjøre denne sidste værdiløs ved nedenfor samme at anlægge en ny Laregaard tværs over Aaen. Vel forbyder 5—10—44 at oprette nye Laregaarde, som kunne være de gamle til Skade, og vel forbyder Lov af 30te Januar 1861, ang. Farten